

Fra dygtiggørelse og myndiggørelse til selvforsørgelse

*En 5½ års sammenhængende
sektor- og kulturoverskridende uddannelsesindsats
i grundskolerne, produktionsskolerne og erhvervsskolerne
i Faaborg-Midtfyn Kommune, Ærø Komune,
Langeland Kommune samt Svendborg Kommune*

Projektet omfatter en uddannelseskvalificering og uddannelsesfastholdelsesindsats for de ca. 20% socialt og uddannelsessvage børn og unge på Midt- og Sydfyn. Indsatsen omfatter elever og unge fra 6. klasse til og med endt grundforløb på erhvervsskolerne med fokus på de sociale og personlige kompetencer.

Projektdisposition

- a. Baggrunden for projektet
- b. Projektets formål
- c. Målgrupper
- d. Indsatsområder
- e. Projektets forventede resultater og succeskriterier
- f. Projektets organisering
- g. Implementering og forankring
- h. Dokumentation, løbende opfølgning og eventuel evaluering

a. Baggrund for projektet

En midt- og sydfynsk uddannelsesindsats

Hvordan sikrer vi i fællesskab, at der både i grundskoleforløbet og i de efterfølgende ungdomsuddannelsesforløb gives de uddannelsessvage børn og unge på Syd- og Midtfyn forudsætninger til at blive fastholdt i og til at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse?

Med dette spørgsmål og følgende statement og problematisering kontaktede Svendborg Erhvervsskole, Produktionsskolen Sydfyns ErhvervsForskole og UU-Center Sydfyn Centerrådet for Sydfyn.

UU-Centret, Erhvervsskolen og Produktionsskolen Sydfyns ErhvervsForskole ser overordnet opgavens omfang og indhold således:

Folkeskolen

- Elevernes fravær er stigende
- Elevernes motivation er faldende
- Manglende undervisningsmaterialer til emnet uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering
- Kvalificering og logistik i forbindelse med vejledningsreformens intentioner og implementering (Folkeskolelovens Kap. 2a)

Erhvervsskolen og Produktionsskolen Sydfyns ErhvervsForskole

- Elevernes fravær er stigende
- Elevernes motivation er faldende
- Der er en række unge, der zapper mellem uddannelserne bl.a. på grund af:
  - Manglende ansvar for skolegang
  - Dårlige livsstilsvaner

De 3 initiativtagere pegede på nødvendigheden af en sektor- og kulturoverskridende indsats ved et 5½-årigt pilotprojekt. Projektet skal omfatte de ca. 20 % socialt og uddannelsessvage unge i grundskolerne i Faaborg-Midtfyn, Ærø, Langeland og Svendborg kommuner samt Svendborg Erhvervsskole, Social- og Sundhedsskolen, Faaborg-Midtfyn Produktionsskole, Produktionsskolen Sydfyns ErhvervsForskole og UU-Center Sydfyn.

Det politiske centerråd godkendte nødvendigheden af indsatsen og bad kommunerne på chef-niveau om at indtræde i styregruppen.

Projektet ses som et pilotprojekt, hvis indsats år for år følger målgruppen fra henholdsvis 6., 7., 8., 9./10. skoleår frem til endt grundforløb, og som år for år kvalificerer indsatsen i alle de sektorer og delsektorer, der skal bidrage til en dokumenteret permanentgørelse.

Deloverskriften fra dygtiggørelse og myndiggørelse til selvforsørgelse skal ses som en forpligtende ansvarspåtagelse af alle led i indsatskæden fra grundskolen til grundforløbet. I hvert led skal der tages ansvar for den samlede proces og det samlede mål.

Der er derfor en række udfordringer, der skal arbejdes målrettet med for at kunne opfylde regeringens målsætning om, at 95 % af en ungdomsårgang i 2015 skal have en ungdomsuddannelse. I lokalområderne er alle instanser nødt til at arbejde på nye måder – indgå i nye sammenhænge med de øvrige instanser omkring de unge. Tesen i dette projekt er, at vi – ved at skabe et tæt netværkssamarbejde imellem kommunerne, produktionsskolerne og ungdomsuddannelsesinstitutionerne – kan kvalificere og fastholde overgange mellem skoleformerne og UU-Centrene og samtidig skabe trygge og kendte forhold for de elever, der er uddannelsestruede.

Region Syddanmark er kendetegnet ved at have en større gruppe af kortuddannede end resten af Danmark. En større gruppe her har grundskolen eller en kort erhvervsuddannelse som højeste uddannelse. De unge har i mange år kunnet få ufaglært arbejde, men det er en usikker situation, da det er de dårligst uddannede, der er svagest stillede i en økonomisk krise. Det er dem, der først bliver fyret.

De vil altid opleve at være i en usikker situation i forhold til deres arbejdsliv.

Et moderne erhvervsliv kræver, at medarbejdere er uddannede, fordi man gennem hele arbejdslivet skal være fleksibel og klar til omstillinger.

Erhvervspolitisk vil der være en – både menneskelig og økonomisk – gevinst, ved at en større del af de unge gennemfører en ungdomsuddannelse.

b. Projektets formål

Stort set alle unge i det syd- og midtfynske område melder sig til en ungdomsuddannelse, men mange (ca. 20 %) falder fra.

Inden de melder sig til en uddannelse, er der gjort et stort forarbejde fra folkeskoler og UU-vejlederes side. Inden de falder fra, er der gjort en stor indsats fra ungdomsuddannelsernes og produktionsskolernes side.

Hvad sker der? Hvorfor falder de fra? Der skal meget til, for at de unge har lyst til at slippe deres drømme om uddannelse, jobmuligheder og en fremtid som selvforsørgende borgere. Vi taler konkret om uddannelsessvage unge, der af forskellige grunde er ude af stand til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Disse unge har brug for ekstra fokuseret opmærksomhed, fordi de har manglende personlige, sociale og - for nogle - boglige forudsætninger.

Vi vil gerne i dette projekt fokusere på, at få alle uddannelsesinstanser til at fokusere på - og tage ansvaret for - at alle samfundets dannelses- og uddannelsesindsatser skal medføre ansvarlige, oplyste og selvforsørgende borgere.

Når vi historisk ved, at det opleves uværdigt og apatisk for et menneske ikke at kunne forsørge sig selv og sin familie, er det vigtigt, at det bliver en fælles indsats for alle led i en dannelses- og uddannelseskæde at modvirke dette og have dette

1. som perspektiv for sin del af indsatsen
og
2. for denne indsats i sammenhæng med de øvrige instanser

Desværre er det modsatte ofte virkeligheden.

De enkelte skoler, skoleformer og sektorer har ofte af forskellige årsager lukket sig om sig selv og tager på denne måde kun ansvar for deres egen del af indsatsen. Dette medfører ressourcespild, videnstab og myte- og holdningsdannelser, der ofte er udokumenterede, og som modvirker den fælles nødvendige samfundsindsats, der kan medvirke til den dannelses-/ opdragelses- og dygtiggørelsesindsats, der for målgrupperne kan bane vejen til selvforsørgelse.

Gennem de senere år er der udviklet en række nye initiativer til kvalificering inden for de enkelte skoleformer. Der er endvidere kvalificeret og udviklet nye overgange og tilbud som eksempelvis erhvervsgrunduddannelsen, den 3-årige ungdomsuddannelse, brobygning m.m. Der er lavet en ny vejledningsreform.

Alle disse tiltag er hver for sig gode instrumenter i sig selv, men både fundamentet, det kit, der billedligt skal binde "bygningen" sammen, og den færdige "bygning" opfattes ikke i de forskellige led i kæden som dele af en fælles konstruktion, der kun er bæredygtig ved en integreret indsats.

Der er stadig store problemer med frafald – især på erhvervsskolerne. Vi konstaterer samtidig, at de unge ofte cirkulerer mellem produktionsskoler og erhvervsskoler.

I hele grundskoleforløbet er der mange forskellige indsatsområder indover: klasselærer, UU-vejleder, skolepsykolog, læsevejleder, familieafdeling, mentorer med mere - altså mange forskellige

tiltag, som hver især er gode nok, men når den unge skal videre på en erhvervsskole, starter det hele forfra. Der er ikke nogen person eller instans, der er ansvarlig for at følge den unge med den indsigt og de ressourcer, der er nødvendige. Risikoen for at falde fra, er derfor meget stor. Og alt det, der er investeret tidligere, risikerer at gå tabt.

Derfor skal der i projektet på hver skole ansættes en transitmentor, der for de uddannelsessvage målgrupper skal forrette en sektor- og funktionsoverskridende transitvejledning med udgangspunkt i en særligt udviklet UEA-undervisning, hvor udviklingen af personlige og sociale kompetencer er fundamentet. Vejlederne følger eleven som personlig vejleder i alle årene og har sammen med projektets øvrige vejledere samarbejde med alle nødvendige instanser inden for de implicerede sektorer, funktioner og skoleformer.

Vedkommende "håndfører" herefter den unge over i uddannelsessystemet og følger ham/hende til endt grundforløb i tæt samarbejde med erhvervsskolen. Denne mentorperson skal have direkte adgang til alle instanser, skal kende til de muligheder, der kan trækkes på. Der skal kunne handles hurtigt, ikke noget med ventetider. Altså kort sagt en person, der hele tiden har fat i den unge og hans/hendes familie og har direkte adgang til systemet: sagsbehandlere, psykologer, vejledere, kontaktperson på erhvervsskolen, klasselærer med flere. Er tovholder på alle møder vedrørende den unge.

c. Målgrupper

Der gøres meget for de enkelte elever i hele skoleforløbet, men først fra 6. klasse tænker vi vejledningen og uddannelsesperspektivet med, og der kommer her en ny part ind til at se på den enkelte elev, nemlig UU-vejlederen.

Her spotter vejlederne de elever, som de skønner, vil have risiko for ikke at påbegynde og/eller gennemføre en ungdomsuddannelse.

Det kan f.eks. være:

- Elever, der har et urealistisk billede af sig selv – elever, der er selvovaluerede og/eller har lavt selvværd. De har haft mange skoleskift, meget fravær i folkeskolen, har ringe boglige forudsætninger, mangler konkrete, personlige plusoplevelser.
- Elever, der mangler opbakning og/eller et familiemæssigt netværk, hvor de kan søge støtte under uddannelsen. De har dårlige netværk med kriminelle venner, ringe relationer til familien, har ingen fritidsinteresser, som de går til.

- Elever, der har familieforhold, der kan komplicere den unges frie/kompetente uddannelsesvalg. Der kan være tale om problemfyldte, ofte sammenbragte, familier, måske er der en børnesag i familieafdelingen, og de har evt. ofte haft kontakt med det offentlige system.
- Utilpassede elever, der ofte har problemer med autoriteter og regelgrundlag. De har prøvet stoffer og hash, har et racistisk og destruktivt tankesæt.

Helt konkret vil vi i dette projekt udvælge i alt 6 folkeskoler i de 4 kommuner, og i deres 6., 7., 8., 9./10. klasser gøre denne fælles fokuserede indsats for ovenfor beskrevne målgruppe. Efterfølgende vil transitmentoren følge eleverne til produktionsskole og/eller endt grundforløb i erhvervsskolerne.

Målgruppeomfang

For den uddannelsessvage målgruppe har transitmentoren på den enkelte grundskole i gennemsnit personligt ansvar for 24 elever og deres forældre i 2010 voksende til 80 elever og deres forældre i 2015 samt med ansvar for UEA-undervisning for ca. 200 elever på samme skole i samarbejde med produktionsskolernes og erhvervsskolernes transitmentorer.

Transitvejlederen på erhvervsskolerne har i samarbejde med grundskolens transitmentorer og transitvejledere på produktionsskolerne ansvaret for 36 elever i henholdsvis grundskoleforløb og efterfølgende hovedforløb i 2011 stigende til 120 elever i 2015.

d. Indsatsområder i grundskolerne

- I samarbejde med relevante UU-vejledere og faglærere/vejledere i grundskolen udvikle og udføre en særlig UEA-undervisning i 6., 7., 8., 9./10. klasse primært for de uddannelsessvage unge.
Herunder i samarbejde med grundskolens faglærere kortlægge og udvælge de elementer i almene skolefag, der naturligt kan være en baggrund eller et supplement til den specifikke del af UEA-undervisningen, der målrettes erhvervs- og uddannelsesudvalget.
- Etablere en praksis omkring løbende forældrekontakt for målgrupperne omkring udvikling af faglige, personlige og sociale kompetencer og erhvervs- og uddannelseskvalificering (valg).

- Afdække de sundheds- og livsstilsfaktorer, der påvirker målgruppernes forudsætninger for uddannelseskvalificering og uddannelsesfastholdelse med henblik på beskrivelsen af en supplerende indsats på dette område.
- Deltage i erfaringsopsamling og vidensspredning.

Indsatsområder på produktionsskoler og erhvervsskoler

- I samarbejde med produktionsskolernes og erhvervsskolernes vejledere og mentorer deltage i udviklingen og udførelsen af den særlige UEA-undervisning på de udvalgte grundskoler.
- I samarbejde med produktionsskolernes og erhvervsskolernes vejledere videreføre det udviklingspotentiale, den enkelte unge har med sig fra grundskolen, så der er reel sammenhæng i den sektoroverskridende kvalificeringskæde.
- Afdække de sundheds- og livsstilsfaktorer, der påvirker målgruppernes forudsætninger for uddannelseskvalificering og uddannelsesfastholdelse med henblik på beskrivelsen af en supplerende indsats på dette område.
- Deltage i erfaringsopsamling og vidensspredning.

Transitmentorerne i grundskolerne, produktionsskolerne og erhvervsskolerne kan udover de generelle funktionsområder også specialiseres i projektindsatsområder, der udbygger bredden i projektindholdet.

Fælles indsatsområder

- Udvikling af grundskolernes, erhvervsskolernes og produktionsskolernes kompetenceværktøjer, så de i størst hensigtsmæssig form bliver synonyme.
- Udvikling af en sammenhæng mellem grundskolerne, erhvervsskolerne og produktionsskolernes ordblinde- og it-værktøjsundervisning.
- Etablering af et dialogforum for erfaringsudvikling og erfaringsudveksling mellem alle aktører.

e. Projektets forventede resultater og succeskriterier

På Midt- og Sydfyn etableres en sammenhængende indsats, der involverer og ansvarliggør alle udvalgte led i en dannelses- og uddannelseskæde

Indsatsen omfatter et 5½-årigt forløb fra 6. klasse i grundskolen til endt grundforløb på **erhvervsuddannelserne** med start henholdsvis i 6., 7., 8., 9./10. skoleår, produktionsskoleforløb og grundforløb samtidig i august 2010. (Projektets planlægning starter januar 2010).

Det er indsatsens mål at dokumentere, at effekten af en permanent tilførelse af sammenhængsmidler markant påvirker omfanget af den uddannelsesfastholdelse, der for målgrupperne er den væsentligste baggrund for selvforsørgelse.

Projektets længde er valgt for at kunne følge kvalificeringen af eleverne fra 6. klasse i grundskolen til endt grundforløb og sideløbende udvikle og dokumentere indsatsen.

Pilotprojektet vil fra starten fokusere på udviklingen af en række dokumenterbare "bedst praksis"-modeller til formidling i skoleformer og sektorer.

Milepæle

Igangsættelse på erhvervsskoler

1. Introduktion og fastholdelse af elever fra 9./10. klasse
2. Introduktion og fastholdelse af elever fra produktionsskoler
3. Transitvejledning til produktionsskoler
4. Kulturformidling på erhvervsskoler
5. Koordinering af ordblinde- og talblindeundervisning med folkeskolen og produktionsskolen
6. Etablering af hensigtsmæssige synonyme indsatsværktøjer i henholdsvis folkeskolerne, erhvervsskolerne og produktionsskolerne

Igangsættelse på produktionsskoler

1. Introduktion og fastholdelse af elever fra 9./10. klasse
2. Introduktion og fastholdelse af elever fra erhvervsskoler
3. Transitvejledning til erhvervsskoler
4. Kulturformidling på produktionsskoler
5. Koordinering af ord- og talblindeundervisning med folkeskolen og erhvervsskolen
6. Etablering af hensigtsmæssige synonyme indsatsværktøjer i henholdsvis folkeskolerne, erhvervsskolerne og produktionsskolerne

Igangsættelse på folkeskoler

1. Kulturformidling
2. Etablering af netværk med
  - UU-vejlederne på skolen
  - de implicerede folkeskolelærere i 6. – 9/10. klasse
  - de implicerede forældre
  - PPR Pædagogisk, Psykologisk Rådgivning
  - Gademedarbejdere i de 4 kommuner
3. Transitvejledning til produktionsskoler og erhvervsskoler
4. Koordinering af ord- og talblindeundervisningen med erhvervsskolen og produktionsskolen
5. Etablering af en særlig uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsundervisning for projektets målgrupper
6. Etablering af hensigtsmæssige synonyme indsatsværktøjer i henholdsvis folkeskolerne, erhvervsskolerne og produktionsskolerne

Projektleder

- Beskrivelse af specifikke samarbejdsaftaler i skoler/skoleformer, mellem projektet og kommunale forvaltninger og afdelinger og UU-Centret

- Opstilling af specifikke målbare succeskriterier
- Etablering af faglige netværk omkring de enkelte indsatsområder

f. Projektets organisering og styring

1. Styregruppen

Afdelingsdirektøren for erhvervsuddannelser på Svendborg Erhvervsskole, afdelingslederen på Social- og Sundhedsskolen Fyns afdeling i Svendborg, UU-Centerchefen i UU-Center Sydfyn, skolecheferne fra de 4 kommuner og forstanderne på Faaborg-Midtfyns Produktionsskole og Produktionsskolen Sydfyns ErhvervsForskole samt projektlederen.

Styregruppen refererer og rapporterer til bevillingshaverne, Undervisningsministeriet, Centerrådet for UU-Center Sydfyn, der består af politikere og direktører fra de 4 kommuner, samt til bestyrelserne for erhvervsskolerne og produktionsskolerne.

Styregruppen nedsætter et forretningsudvalg.

Styregruppen/forretningsudvalget er ansættelsesmyndighed for projektlederen og mentorerne.

2. Koordineringsudvalg

Der nedsættes et koordineringsudvalg med følgende sammensætning:

Skolelederne fra de implicerede folkeskoler, ledere fra erhvervsskoler og produktionsskoler, UU-Centerchefen og projektlederen. Udvalget refererer til styregruppen.

3. Projektlederen

Projektlederen leder og koordinerer arbejdet med mentorerne og de vejledere, lærere m.m., der skal udføre arbejdet på skolerne.

Organisationens omfang er nødvendig, når vi skal ramme så bredt, at vi får involveret alle nødvendige sektorer og skoler, men det skal tilstræbes, at den samtidig i hverdagen bliver så enkel som muligt, så tiden bliver handlingsprioriteret.

g. Implementering og forankring

Af projektets tilsagnsskrivelse, punkt i, ses de myndighedspersoner, der har taget stilling til projektets relevans og samtidig til, at projektet bliver forankret inden for det underskrevne myndighedsområde.

Projektet vil i sin sektoroverskridende karakter og fundering have berøring til alle de netværksområder, der giver baggrund for en grundlæggende implementering og forankring.

Af projektbeskrivelsens punkt f. ses endvidere, hvilke organer og personkredse der medvirker til implementering og forankring.

h. Dokumentation, løbende opfølgning og eventuel evaluering

Til projektet skal der udvikles et dokumentationsmateriale, der afdækker og skaber sammenhæng i de forskellige faser af kvalificerings- og uddannelsesfastholdelsesindsatsen.

Indsatsen skal afdækkes, så den minimum hvert halve år giver en individuel og samlet dokumentation af udviklingen inden for hvert led af kvalificeringsforløbet.

Projektlederen rapporterer løbende til styregruppen og årligt til ministeriet og bevillingshavere.

Ved projektets afslutning aflægges en endelig evaluering.

I projektets styregruppe har det været drøftet at koble SDU eller CeFu på som eksterne evaluatore.

I budget og finansieringsplanen, Bilag 3, er afsat kr. 45.000,- pr. år til henholdsvis ekstern og intern evaluering.

I 2015 er afsat kr. 150.000,- til en endelig evaluering, formidling og konference(r).